

Program zveze kulturnih organizacij za I. 1988 – II. del

FOLKLORNA DEJAVNOST

Vodje folklornih skupin, ki imajo naziv izprašane-ga vodje folklorne skupine se bodo udeležili seminarja na temo »Slovenski ljudski plesi Gorenjske« v Bohinju. Posamezne plesne navade, nošo in instrumente bodo predstavile tiste skupine, ki so še ohranile posebnosti svojega kraja. Program so pripravili Mirko Ramovš, Marija Makarovič in Julijan Strajnar.

ZKO Ljubljana Vič Rudnik bo za 11. srečanje folklornih skupin povabila tista društva in skupine, ki so nastopile na 10. srečanju: to so predvsem vse skupine iz Vnanjih Goric, ki jih vodi Borut Mavsar, vse skupine iz SKUD Stane Sever iz OŠ Marjan Novak Jovo; voditelj: Čačinovič, Poljanec, Kosmač in Djaci; KPD »Ivan Cankar« iz Šentjošta z Ireno Orešnik, SKUD Emil Adamič iz COŠ Dobrova s Katarino Štrukelj, SKUD Neža Pivk iz COŠ Horjul z Ido Intihar, SKUD Janez Primc iz OŠ Levstikove brigade z Marijo Anžič.

Tudi letos bomo skušali povezati in pridobiti za sodelovanje folklorne skupine iz društev, ki se občinskega srečanja ne udeležijo pa vendarle plešejo na krajevni prireditvi in proslavah. To so: folklorna skupina iz Horjula, folklorna skupina iz Dobrove, ki ima najdaljšo tradicijo in je ob 20. obletnici delovanja prejela številna priznanja, ob menjavi generacij pa potrebuje novih sil; folklorna skupina iz Barja, ki ima privlačne načrte, da bi rekonstruirala krakovsko ljubljansko nošo in s tem obogatila ne le svoj domači kraj, ampak postala del mestne kulturne tradicije; še vedno je vsaj živ spomin, ki potrebuje le dobrega organizatorja, ki bi združil stare in nove sile v Polhovem Gradcu ter na Škoflji. Folklorno skupino pa imajo tudi v KUD Tomišelj.

LUTKOVNA DEJAVNOST

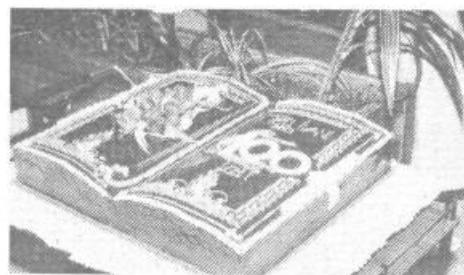
Na IZBIRNEM TEKMOVANJU za republiško srečanje bodo nastopile naslednje uspešne skupine, ki so se uveljavile na občinskem srečanju: SKUD Barje iz OŠ Brezovica, kjer je Stanka Grbec s člani lutkovne skupine pripravila lutkovno igro v lastni dramaturgiji z naslovom »Načrt K 1«, predstava povezuje živo igro z lutkami in ima poudarjeno humanistično noto, s kritičnim odnosom do oboroževalne tekme, ki ogroža človeštvo; mlajša lutkovna skupina pa je naslovila svoje prisrčne in dobro pripravljene improvizacije, v katerih so se otroci zelo lepo razživeli in pokazali veliko naravnega daru za igranje — »Otroške igre«. Na prireditvi bo tudi letos

nastopila Bojana Šivic, ki se je že lani lepo uveljavila v področnem srečanju mesta Ljubljana. Režiserka je pripravila koroško ljudsko lutkovno igro »Tekma za bajtico«, ki ima vse odlike njenih dosedanjih postavitev: občutek za mizansceno, ritem in napetost, ter naravno in intimno podajanje mladih lutkarjev. Režiserki Draga Košak in Sonja Javornik bosta postavili na oder v svojem preizkušnem stilu, ki ju je pripeljal že na republiško srečanje lutkovno miniaturo Jože Oven z naslovom »Joj, boli«. Videli bomo še Valikovo »Glavo v pesku« lutkarice z najdaljšim stažem in najmlajšim »kadrom« pa z veliko in opazno mero ljubezni do otroka in lutke — CVETKO VELIKONJA. Franci Končan se žal izbirnih prireditev za republiško srečanje ne udeležuje, sicer bi bila »Debela repa« na izvorno glasbo skladatelja Janeza Bitenca in v izvedbi odrasle gledališke skupine PD Horjul — nedvomen uspeh prireditve.

XI. SREČANJE LUTKOVNIH SKUPIN bo v letu 1988 v KUD Vnanje Gorice v mesecu maju. Poleg šolskih lutkovnih skupin pričakujemo udeležbo tudi tistih društev, ki imajo letos lutke v svojih programih. To so: KUD Velike Lašče, DPD Podpeč Preserje, KD Rakitna, KUD Želimlje, PD Horjul.

PLESNA DEJAVNOST

Razcvet volje do plesa ni nenaden, res pa je, da je ZKO šele v lanskem letu uspela pridobiti k sodelovanju tako veliko število zanimivih plesnih skupin, ki jih vodijo sami mladi ali pa odrasli z »izpranim stažem«. Izбира za SELEKCIJSKO PRIREDITEV ne bo težka: »Ples z obroči« je pripravila za gojence Zavoda za slepo in slabovidno mladino Danica Lipuš, Nataša Potočnik je naslovila svoje že kar profesionalne plesne akrobacije »Jaz sem za ples«, Vlasta Skvarča, sicer ne poučuje več na OŠ Ljubo Šercer, se pa bo vrnila, da bo male plesalce pripravila za nastop »Plesa stonog«, Romana Bassin, ki se je udeležila že več PLESNIH DNEVOV, ki omogočajo mentorjem bogato znanje o plesni umetnosti, je ena redkih mentoric, ki skuša s plesom oblikovati tudi že gledališko sporočilo. Tudi njo je glasba Laibachov inspirirala za ples, ki mu je dala naslov »Katastrofa«. — Njena plesna izpoved opozarja na lahkomišelnost človekovo otopeno pristajanje na vsakršno nasilje, bodisi, da je v službi umetnosti ali tehnike. Otroci je edini, ki ohranja odprt odnos do sveta in narave, od njega naj bi se človek poučil. Poučil o dobroti in ljubezni do živga. Otroci na koncu plesa »Katastrofa« da svojo plinsko masko, ki mu omogoča preživetje, svojemu medvedku.

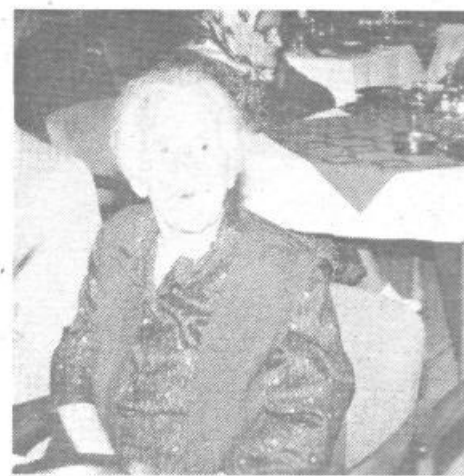
Ivanka je za rojstni dan dobila prekrasno torto.

Ob 100-letnici smo nazdravili Ivanki Sever

Prvič smo bili na obisku pri Ivanki, ko smo pisali o peti obletnici doma starejših občanov na Kozelj. Takrat smo izvedeli, da njihova oskrbovanka 12. avgusta praznuje svoj stoti rojstni dan. Delavci doma so ji na ta dan pripravili prisrčno praznovanje. Obiskali pa so jo tudi prijatelji in svojci.

1903. leta se je Ivanka zaposlila v Tobačni tovarni. Bilo ji je šestnajst let in za veliko leseno mizo je izdelovala cigarete. V tovarni je ostala vse do upokojitve 1940 leta, pa tudi kasneje, ko so bile potrebe po delovni sili večje, se je honorarno zaposlila.

Ivanka je bila drugi od desetih otrok Severjeve družine, ki je živela na Viški 18. Na njenih rame-nih je bila skrb za očeta, veliko pa se je ukvarjala z otroci.

Ivanka je ostala samska »tetka«, pravijo nečaki. Ni imela svojih otrok. Ostala pa je čila, krepka, družabna in dobre volje. Živela je preprosto življenje ob običajni hrani. V svojem dolgem življenjskem obdobju je le nekajkrat videla morje.

Spomin, telesna kondicija in zdravje je še ne zapuščajo, nekoliko ji je opešal sluh, a se sporazumeva še normalno. Z Ivanko se je mogoče pogovarjati o sodobnih stvareh, o vsakdanjih stvareh, pa tudi o Ivanu Cankarju, ki se ga še spomni, ko je prenočeval v gostilni na Viču, kjer so živeli Severjevi.

Posebne recepte za tako dolgo življenje torej ni. Ivanka si z razliko od drugih, ki praznujejo rojstni dan, ne želi »še veliko let«, ker ima teh že dovolj. Zato ji želimo veliko zdravja in prijetnega počutja.

D. E.

90 let Ivane Droftina

Mislím, da se v življenju še nisem tako dolgo odpravljala h kakemu staremu človeku, kakor k njej. Enkrat mi je zatajil motor, zopet drugič je nagajalo vreme, ali pa sem v poplavi drugih načrtov preprosto pozabil nanjo. Nenavadno topli septembrski dnevi z obiljem gob v gozdovih, pa so bili kot nalašč za izlet na njeno samotno domačijo na samem robu Šentjošta. S horjulskim učiteljem Jožetom Praprotnikom sva kar peš grizla v strmi, z jazbinami in lisicinami polni gozd nad Kladniki, in zvrhana košara gob, ki sva jih uspela nabrati, je bila imenitno plačilo za trud, še preden sva prišla do pravega cilja.

Tudi častljivo Ivano Droftino, h kateri sva bila namenjena, sva našla v gozdu. Vsa drobna, a še vedno živih zvedavih oči, je stala tik nad domačo hišo, a ni bila preveč zadovoljna.

»Šla sem malo za gobami, pa sem dobila samo nekaj malega lisic in tole,« je dejala in dvignila vrečko, v kateri je ždelo tudi za prgišče užitnih golobic. »Ne vem, kaj je to, a naši otroci pravijo, da je dobro.«

Ivana Droftina, ki je letos dopolnila 90 let življenja, je že od nekdaj zaljubljena v gobe. Že tam pri svojem šestem letu jih je nabirala, pravi. Vendar pa je bilo to le postransko veselje. »Ej, včasih smo morali delati, ni bilo vse tako lahko kot danes,« se je razgovorila, ko smo prišli do njene domače hiše, ki ji pravijo tudi pri Glavtari in je sedla na klop. »Služila sem tu gori v Šentjoštu, potem pa sem srečala moža in kar tu gori ostala. Zdaj sem že 53 let tu. Prej pa sem bila pri Svetem duhu na Ostrem vrhu, kjer sem doma. To je tam blizu avstrijske meje. O, stara sva že bila z možem, ko sva se vzela, zato tudi ni bilo nič otrok. Ni nama bilo dano to veselje. Vendar pa se prav nikoli nisva skregala.«

Ivana je izgubila moža pred kakimi štirimi leti. Pri hiši so ostali le njegovi svojci. A se je sprizajnila z usodo. Zdaj je, kot pravi, najtežje ker ne more več delati. Vsaj tako ne, kot je včasih. Zato pa toliko raje bere. »Še zdaj vidim brez »špeglov«, pa čeprav sem že tako stara,« pravi. Nikoli nisem bila pri zdravniku. Še nemško znam brati, pa čeprav ne razumem kaj prida. Sicer pa najraje berem sveto pismo in o papežu. O, samo da bi bog dal svetemu očetu zdravje.«

Kaj ji bo prinesla prihodnost, o tem Ivana Droftina za zdaj še ne razmišlja. Pa vendar se potem, ko jo pripravimo, da stopi pred fotoaparata, sama pri sebi nasmehe: »Če bo bog dal, bom dočkala tudi sto let.«

BRANKO VRHOVEC

Iz velikih dni boja za naše življenje

Lojze Škraba

Zaseda

Lojze Škraba-Silni, doma iz Iške vasi, je bil moj daljni sorodnik. Ze zgodaj v letu 1941 sva veliko sodelovala v organizaciji OF. Zbirala sva orožje in organizirala sabotažne akcije. V partizane je odšel že maja 1942, kakor večina iškovarcev. Najine poti pa so postale zopet skupne po veliko – italijanski ofenzivi, 16. julija 1942, ko je bil dodeljen za kurirja krimski tehniki in intendantu glavnega štaba NOV in POS. Takrat sva sodelovala v kurirskih zvezah z rajonskim odborom OF Barje.

Spominjam se noči 20. julija 1943. Bila je svetla noč. Silni je moral po kurirski poti v Črno vas. Zaradi mesečine sem ga spremljal po odročnejših poteh, saj sem poznal sleherni stezico še iz otroških let, ko sem pasel krave.

Krenila sva z Mokrci, skozi Iško, mimo Gornjega Iga nad Strahomerjem in Tomišljem v zaselek Podkraj, kjer sva počakala mrak. Dogovorila sva se za drevo ob poti, kjer naj bi se našla v primeru, če bi se morala raziti. Silni mi je sledil nekaj metrov. Plazila sva se ob travniku, kjer so rasle jelše, prišla tako do konca travnika in preskočila jarek. Pozorno sva prisluhnila in razločno zaslišala, kako je na nasprotni strani na križni cesti škrtnil zapirac puške. Bili sô beli. Nagonsko sem pokleknil in kroglja je šinila mimo glave. Drugi strel je udaril z leve strani grmovja tako blizu, da mi je ogenj smodnika zasmodil obleko na trebuhu. Skočil sem nazaj na travnik in tekel po visoki travi. Bila je polna luna in bilo je svetlo kot podnevi. Nekaj časa sem čakal prikrit v

travi, toda Silnega ni bilo nikjer. Beli so še vedno streljali izza grmovja. Tudi sam sem naredil nekaj strelcev, toda moral sem se umakniti, saj se je za mojim hrbtom zaslišal pasji lajež, vse naokrog pa je bila sama čistina. Uspeš sem priti na najino dogovorjeno mesto. Čakal sem ga skorajda dve uri. Ves čas sem se vpraševal, če je še živ, je morda ranjen, so ga ujeli? Kmalu pa zaslišim lomastenje po žitu – Silni je prišel živ. »Si ranjen?« sem ga takoj vprašal. Rad se je šalil in je odgovoril »nič nisem oflužen«.

Uspešno nama je oddati pošto, stopila pa sva še do domačije pri Ambroževih, kjer smo imeli frontni punkt. Tam sem sprejel paket, katerega mi je poslala sestra Francka iz Ljubljane. Dobrote so nama izredno teknilo. Ko sva se malce okrepčala, sva v bližnjem gozdu izmenjanje zaspala.

Naslednji dan sva v zgodnjem svitu obiskala Heleno Rus, ki je imela hišo tik ob gozdu. Helena je bila naša zanesljiva sodelavka in obveščevalka. Ponudila nama je zajtrk, pa sva ga morala zaž odkloniti, saj je bila postojanka belih v Tomišlju izredno blizu. Silni si je zaželel solate, zato jo je Helena na hitro napulila na vrtno, v majhno stekleničko nama je nalila nekoliko kisa, pa ščepec soli, olja pa tudi sama ni imela. Ko sva tako bila »otovorjena z najinim bogastvom«, sva hitro prečkala tomišelj-ske gozdove ter kmalu v Krimu prišla v zapuščeno Šercerjevo taborišče. Odločila sva se, da si narediva solato. Toda, saj nisva imela niti ene posode! Po taborišču so resda ležale posode, toda bile so preuknjane in neuporabne. Silni pa se je znašel. Iz skalnate luknje je prinesel prav tisti svoj klobuk, ki si ga je poveznil preko titovke, kadar je močno deževalo. Bil je velik siv in zvonu podoben klobuk, pa tudi ne prav čist. Silni je notranost klobuka doobroba obrezal z nožem in jo stresel. Tudi jaz sem solato strelbil tako, da sem jo dobro stresel, saj vode ni bilo. Nato sva solato okusala, osolila, premešala. Leseni klinčki so nama služili za vilice. Bila je enkratna in še danes sem prepričan, da tako dobre solate nisem nikdar več jedel.

MATIJA ŠKRABA

Teden otroka 1987

Prvi ponedeljek v oktobru je svetovni dan otroka, v Jugoslaviji smo vse dejavnosti prenesli na ves prvi teden v oktobru in tudi mesec. Generalna skupščina Združenih narodov je posvetila temo letošnjega svetovnega dneva otroka nastanitvi brezdomcev in zagotavljanju stanovanjskih prostorov zanje pod geslom: »STREHA ZA BREZDOMCE«. Zveza organizacij za vzgojo in skrb za otroke Jugoslavije pa je prilagodila geslo našim družbenogospodarskim razmeram »OTROK — DEMOGRAFSKA IN MIGRACIJSKA GIBANJA«.

Tako kot vsako leto do sedaj se zveza prijateljev mladine pojavlja kot edini pobudnik in organizator akcij za otroke ob tednu otroka. Ugotavljamo, da se vse preveč pušča skrb za otroke vtrcu, šoli, pozabljamo pa, da bi morali otroka navezati na okolje, v katerem živi. Občinska zveza prijateljev mladine je pripravila pester program za otroke:

Delovni program sveta Zveze pionirjev ter pionirskih odredov

29. septembra, na dan pionirjev bodo pionirski odredi na svojih konferencah sprejemali delovne programe ter ta dan obeležili s športnimi manifestacijami ter prikazom interesnih dejavnosti, na osnovni šoli. Program dela bo usklajen s Pravili in programskimi izhodišči Zveze pionirjev Jugoslavije, upoštevajoč smernice republiškega, mestnega in občinskega sveta zveze pionirjev.

Največjo pozornost bodo PO namenili uresničevanju nalog iz XV. JPI z naslovom »RASTEMO POD TITOVO ZA-

— Lutkovne predstave za vse sredinčke in male šolarje v VVO vključujoč tudi popoldansko malo šolo

— ...Pionirji od 1. — 4. razreda na izvenmestnih OŠ si bodo preko šolskih videorekorderjev ogledali filme: Sreča na vrvi, Ko zorijo jagode, Učna leta izumitelja Polža, vrsto risank in Povest o dobrih ljudeh.

— Vsem šolam bomo nakazali namenska sredstva za nakup knjig za šolske knjižnice in s tem obogatili fond knjig

— Mali šolarji bodo v tem času obiskali brezplačno Živalski vrt

— Viške pionirje bo v tem tednu sprejel predsednik skupščine Peter Vrhunc ter se z njimi pogovarjal o programih sprejetih na pionirskih konferencah ter problemih, ki tarejo mlade.

— Prav tako bo ljubljanske pionirje sprejela predsednica skupščine mesta Ljubljane.

V. ČEČ

STAVO — ZA SREČNO POT V 21. STOLETIJE«. Za uresničevanje nalog si bodo PO pridobili zunanje sodelavce ter mentorje. Med pomembnimi nalogami naj poudarimo utrjevanje bratstva in enotnosti, med mladimi Jugoslavije, ohranjenje in razvijanje tradicije NOB, (pohodi, kurirčkova torbica, zgodovinski krožki, Gašperjeva bralna značka ter urejanje Poti spominov in tovarštva).

Pionirski odredi bodo veliko pozornost posvetili na področju pionirske solidarnosti, skrbi za človekovo okolje, informiranju o svoji dejavnosti, nalogam iz razpisa PIL-A MI MLADI ter seveda še posebej že tradicionalne naloge ustajene v posameznih okoljih. Viški pionirji so bili v septembru gostje pionirjev Lajkovca, v novembru pa bodo predstavljali ljubljanske pionirje v Skopju na tradicionalnem zboru pionirjev glavnih mest republik in pokrajin. V zimskem času pa bodo smučali v Visokih Tatrah in s tem vrtili obisk pionirjem mesta Bratislave.

V. ČEČ

Razstava v Skednju

19. septembra je bila v galeriji Skednje — Trubarjeva domačija — na Rašči odprta razstava akvarelo in gvašev Janeza Ošabna, ki si jo je moč ogledati vse do 20. oktobra.